

Wstęp

Dzieje Polski, a szczególnie jej historia w wieku XIX sprzyjają rozwojowi refleksji historiograficznej dotyczącej emigracji z ziem polskich i środowisk polonijnych występujących w różnych krajach świata. Rozproszenie materiałów służących badaniu tych procesów inspiruje do tworzenia publikacji stanowiących forum wymiany informacji o tych ważnych składnikach polskiego dziedzictwa kulturowego.

Niniejszy zbiór studiów, składający się z dziewięciu artykułów, poświęcony został gromadzeniu, przechowywaniu i konserwacji materiałów dotyczących procesu opuszczania ziemi rodzinnej z powodów politycznych i ekonomicznych oraz osiedlaniu się w społeczeństwach ofiarowujących gościnę i poczucie bezpieczeństwa. Celem niniejszych rozważań była prezentacja ważniejszych miejsc przechowywania zespołów i dokumentów dotyczących wspomnianych zjawisk. Refleksje zawarte w zbiorze zostały oparte na analizie materiałów zgromadzonych w Archiwum Głównym Akt Dawnych, Archiwum Akt Nowych, Narodowym Archiwum Cyfrowym, Archiwum Państwowym m.st. Warszawy oraz Archiwum Archidiecezjalnym Warszawskim. Rozważaniami objęta została także działalność Centralnego Laboratorium Konserwacji Archiwaliów prowadzona w Bibliotece Polskiej w Paryżu, a służąca restauracji materiałów Rządu Tymczasowego, następnie Rządu Narodowego powstania styczniowego. Wśród publikowanych artykułów znalazły się także refleksje dotyczące problemów opracowania Archiwum Jerzego Giedroycia i Instytutu Literackiego w Paryżu oraz poszukiwania archiwaliów zgromadzonych przez środowiska polskie zamieszkujące Australię. Znalazła w nich odzwierciedlenie aktywność dwóch archiwów: Archiwum Państwowego m.st. Warszawy i Polskiej Akademii Nauk Archiwum w Warszawie. Zbiór kończy prezentacja sylwetki profesora Jerzego Skowronka – pierwszego Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych nominowanego przez władze Polski demokratycznej – i jego działalności zmierzającej do zachowania tej ważnej części dziedzictwa kulturowego, którą stanowią archiwalia emigracji i środowisk polonijnych.

Niniejsza publikacja obrazuje zbiorowy wysiłek archiwów warszawskich zmierzający do ocalenia dla przyszłości wszystkich ważnych dokumentów związanych z tą dziedziną aktywności społeczeństwa polskiego, jego mobilności oraz umiejętności komunikacyjnych. Zgromadzone pamiątki tej niezwyklej działalności stanowią prawdziwe skarby dziedzictwa kulturowego.

Alicja Kulecka